

MUSIKK

Flerstemt mot fremtiden

Pianist Christian Grøvlén har viet seg til Bach og gitt oss et genuint musikalsk arbeid.

Christian Grøvlén, klaver
INSIDE POLYPHONY
J. S. Bach: Kromatisk
fantasi og fuge,
Sinfoniaer, Fransk suite nr.
3, Partita nr. 5
2L Lindberg Lyd, 2017

Anmeldelser av debutanter – i alle fall de vellykkede – ender ofte med et ønske om å følge utøverens vei videre. Det er nærmest en klisjé, lett å ty til som avrundning. Men om grepet vender tilbake, trenger ikke forventningen være mindre ektefølt av den grunn.

Når pianisten Christian Grøvlén (f. 1990) nå gir ut sin første plate med et rent Bach-program, er det ingen tvil om at debuten er lovende, ja, på en personlig, særegen måte. Så hvorfor ikke starte der man vanligvis slutter, og prøve å si noe om hva som ligger i forventningen til fremtiden?

Stemmevev. Grøvlén åpner med den store «Kromatisk fantasi og fuge i d-moll», etterfulgt av de 15 sinfoniaene, den 3. franske suiten i h-moll og den 5. partitaen i G-dur. Og poenget er ikke at prestasjonen virker uferdig eller umoden. Tvert imot er det imponerende hvordan han synes å ha grep om denne musikken, som utvilsomt er spilt og gjennomfortolket av utallige pianister før ham.

Pianisten reflekterer over hvordan og hvorfor han vil trenge inn i dette universet.

Med det moderne flygelet som utgangspunkt, låter det klanglig raffinert og variert, men samtidig med et stort spekter i karakter og artikulasjon. Grøvléns sans for formkurver og dramaturgi er også slående, særlig tydelig i det store innledningsverket. I tillegg ligger styrken i hvordan pianisten reflekterer over hvordan og hvorfor han vil trenge inn i dette universet. Det kan man lese videre om på hjemmesidene hans, og det avspeiles ikke minst i platens tittel, *Inside Polyphony*.

For det er polyfonien, det flerstemmige, hos Bach Grøvlén har ønsket å trenge inn i. Hva ellers, kunne man spørre, for er det noe som fremstår

som konstanten i denne tyskerens overveldende verk, så er det nettopp hvordan de ulike stemmene er vevd sammen. Spørsmålet blir bare hva vi skal forstå med dette polyfone, hva flerstemmighet (og ikke bare akkordiske klanger) dreier seg om, kort sagt: hva det betyr å komme på «innsiden av polyfonien»?

Svaret er – bokstavelig talt – komplekst, altså innviklet. For de enkelte stemmene er ikke bare selvstendige melodier som, smått mysteriøst, også passer sammen. Selvstendigheten oppstår snarere i en stadig pågående forhandling med andre stemmer, og med den klanglige helheten som bakgrunn. Slik dannes på den ene siden et rom – som det gjelder å trenge inn i. Samtidig har spenningen en form- og tidsmessig konsekvens. Dette forklarer hvorfor et innledende fugetema, selv om det i seg selv er enstemmig, også antyder et større, kommende forløp. Ordet «fuge» betyr da også flukt – som om de tematiske figurene hele tiden dels jager, dels flykter fra det øyeblikket, og den forgrunnen, vi til enhver tid oppfatter i våre ører.

Forhandling. Christian Grøvlén er utvilsomt på sporet av denne dynamikken i Bach-verkene han har valgt ut. Men den fremstår ikke helt forløst, og samlet sett virker det som om Grøvlén, om enn ufrivillig, ender opp med å gi helheten forrang. Jeg tror derfor han har mer å hente i en analytisk utforskning av konstruksjonen, hvor helheten alltid inngår i et spill med de enkelte stemmene. Riktignok er det godt mulig å høre disse. Men – som antydte – dreier det seg ikke bare om å gjøre dem nærværende. Like mye handler det om å spille dem ut i en forhandling, eller åpne et rom som man kan komme på innsiden av – i tråd med Grøvléns egen intensjon.

En slik utdypende refleksjon rundt hva den flerstemmige konstruksjonen kan sies å innebære, også for det rent umiddelbare uttrykket, mener jeg må være fremtiden for Grøvlén – hvis han da ønsker å utvikle sitt arbeid med Bach. Det er ment som et innspill til en plate som allerede vitner om en moden og levende musiker med fremtiden foran seg. Og så dropper jeg altså klisjeen til slutt.

Emil Bernhardt

Opp fra kjelleren: Satyricon feirer sitt nye album, *Deep Calleth upon Deep*, på taket til KLP-bygningen i Barcode.
FOTO: MICHAL DUNIN TOMASZEWICZ

HØR NÅ HER

Revolusjonen på taket

I HØYDEN *Bedre med ett band i bånd enn ti på taket?*

New York, wake up you fuckers! Free music!» roper vokalist Marty Balin oppspilt fra taket på Schuyler Hotel en desembermorgen i 1968. På andre siden av Manhattans 45. gate gjør den franske filmskaperen Jean-Luc Godard seg klar til å feste den amerikanske revolusjonen på teip. Et lettkledd kjærestepar henger ut av vinduet og huier. Et gammelt ektepar ser bestyrret på opptrinnet.

Balins band, Jefferson Airplane, rekker bare én låt før New York-politiet bryskt avbryter bandets kaskader av seigrock, men tidenes første takkonsert er et faktum. Airplanes andre vokalist, Grace Slick, forteller senere at kausjonen de måtte betale var langt billigere enn å leie inn et PR-byrå.

Godards planlagte film, *One American Movie*, skulle omhandle den nye motkulturens tanker om den nært forestående revolusjonen. I 1968 var rock and roll fortsatt brennbart politisk materiale. Kun én uke tidligere hadde marxist-maoisten Godard sluppet kortfilmen *One on One*, der han filmet The Rolling Stones' innspilling av tidsånd-låten «Sympathy for the Devil». Ja, selv The Beatles sang om revolusjonen hele to ganger på sitt nylig utgitte dobbeltalbum. I London skal, ifølge rykter, Paul McCartney ha tatt nøyte notis av Airplanes konsert.

Alle takkonserters mor. Da The Beatles klatret ut på taket til forretningsimperiet Apple, med den fasjonable London-adressen 3 Savile Row, var det først og fremst for å avslutte filmprosjektet med arbeidstittel *Get Back*. Januar 1969 var et bunnpunkt i bandets karriere, der økonomiske og kunstneriske uoverensstemmelser, matleilighet og et iskaldt filmstudio i Twickenham gjorde endelikt på deres kreative flyt. Hva passet vel bedre enn å avslutte miseren med en arrestasjon på eget tak?

Bobbyene som kom, var dessverre langt mer diplomatisk anlagt enn antatt, og tidenes dyreste skillsmissefilm fislet, passende nok, ut i intet. Samtidig ble The Beatles takkonsert mytisk. Som atombombesoppen på omslaget til Airplanes album *Crown of Creation* ble den et sym-

bolsk punktum for drømmene til en hel generasjon, men fungerte også som inspirasjon for etterkommerne.

Fra U2s konsert på taket til et spritutsalg i Los Angeles i 1987 til gerilljakonserter med fryktløse indieband gjennom 2000-tallet. «It's not the first time we've ripped off The Beatles», var Bonos kommentar etter å ha blitt ført bort av LAPD.

Kommunal godkjenning. Forrige fredag var det Oslos tur. Black metal-bandet Satyricon feiret, etter inspirasjon fra The Beatles, sitt nye album, *Deep Calleth upon Deep*, på taket til KLP-bygningen i Barcode. Annet enn et ublidt regnvær, var det få tegn til at øvrighetene skulle avbryte festen.

«Her er alle velkomne, enten man elsker opera eller black metal», kunne Caroline Klein Nilssen, markedsansvarlig i Oslo S Utvikling, meddele i en pressemelding. Takeierne i Kommunal Landspensjonskasse trakk frem kulturarbeidernes viktige arbeid i sin festtale. Høyres kulturkomité må ha gnidd hendene såre over dette møtet mellom ekte norsk kultur og kapital.

HØR NÅ HER

Ando Woltmann skriver fritt om musikk annenhver uke.

Satyricon og likesinnede artister møter ikke lenger motstand fra autoriteter eller andre voksne, det er blant sjangerens

diehard-fans det murrer om klassereise fra kjellerdypet til treningsstudioet og ned i vinkjelleren igjen. Selv rockens mest aparte avkrok har blitt et stuerent kulturtilbud og en stolt eksportartikkel. Og hvor var vel Jean-Luc Godard?

Revolusjonen fortsetter å utebli. Den fikk like lite drahjelp av Levi's-sponsede Jefferson Airplane og feterte mangemillionærer fra Liverpool som av Satyricons symfoniske sortmetall. Drømmen er over for godt, men kveldens mest treffsikre kommentar kom fra en håpefull amerikaner som strømmet takkonserten via facebook: «Come to America. Satan is ruling here.»

ANDO WOLTMANN

Vokalist i King Midas og musikkannmelder i Morgenbladet.
kultur@morgenbladet.no

